

Goed Werk en Goed Wonen in Gelderland
Een sociaal, sterk en duurzaam Gelderland

1. Goed werk voor jong en oud
2. Goed wonen in de stad en op het platteland
3. Welzijn en leefbaarheid in vitale dorpen en steden
4. Energie voor een schone en duurzame toekomst
5. Ruimtelijke ontwikkeling: wat mag waar?
6. Mobiliteit en bereikbaarheid in heel Gelderland
7. Natuur, landbouw, landschap en water
8. Cultuur, voor de kwaliteit van de samenleving
9. Samenwerking en financiën
10. De provincie als partner

Goed Werk en Goed Wonen in Gelderland

Een Gelderland waarin het goed werken is en goed wonen. Dat is het Gelderland dat de Partij van de Arbeid voor ogen staat. In dit verkiezingsprogramma vindt u de uitwerking van onze idealen: goed werk, bestaanszekerheid, eerlijke kansen voor iedereen en onderlinge verbondenheid. Goed werk; want iedereen heeft recht op een goed contract met een bijbehorend goed salaris.

Bestaanszekerheid: wij laten niemand aan de kant staan. Eerlijke kansen: dat iedereen door onderwijs, werk en samenwerken het beste uit zichzelf kan halen. En onderlinge verbondenheid, omdat iedereen meedoet en wij dwars ingaan tegen alle vormen van uitsluiting en discriminatie.

De afgelopen jaren hebben we stapje voor stapje in een brede coalitie gewerkt aan deze idealen. We hebben met een investeringsimpuls van €250 miljoen de werkgelegenheid aangejaagd, huurwoningen geïsoleerd en vormgegeven aan onze leefomgeving en natuur. Maar ons karwei is nog niet af. Steun ons met uw stem. Volg ons kritisch, hou ons scherp. En lever ook zelf uw bijdrage aan een sterker en sociaal Gelderland, met uw eigen initiatieven en acties. Want onze provincie is veel meer dan de politiek alleen. Politiek is geen bedrijf. Politiek is hoe mensen samen vorm geven aan onze provincie.

De PvdA wil met het programma dat wij u hier aanbieden, laten zien dat bestuur en politiek geen vak apart is, maar een zaak van alle inwoners van Gelderland. U deelt uw stem, wij maken er werk van.

Uw stem bij de Provinciale Statenverkiezingen telt dubbel, want de leden van Provinciale Staten kiezen de Eerste Kamer. In Nederland en in Gelderland heeft de economie de weg naar boven weer gevonden. Daar waren moedige keuzes voor nodig die te lang waren blijven wachten. Maar er is ook nog een hoop te doen. En dat economisch herstel vereist ook stabiliteit. Dus aarzel niet langer: werk mee aan een sterker Nederland, waarin de Partij van de Arbeid staat voor goed werk, goede zorg en een sociaal land.

Goed werk en goed wonen in Gelderland betekent volgens de PvdA: een veilig thuis met werk, school en voorzieningen die voor iedereen goed bereikbaar zijn. Per auto, openbaar vervoer, fiets of te voet. Een mooie en gezonde omgeving, zowel in de stad als op het platteland. Natuur is belangrijk, cultuur is belangrijk. Wandelen en fietsen in een weids en groen landschap. Genieten van festivals, musea, muziek, theater en dans.

De PvdA wil het beste voor alle inwoners van nu, maar we zijn ook solidair met de generaties na ons. Daarom zijn we zuinig op het landschap van Gelderland. Duurzaamheid is uitgangspunt voor economie, landbouw en energieopwekking. Ruimte voor ondernemen, maar met respect voor mens, dier en natuur.

De komende vier jaar willen wij samen met u verder werken aan een sociaal, sterk en duurzaam Gelderland.

Peter Kerris, lijsttrekker PvdA Gelderland

Jean Eigeman, voorzitter PvdA Gelderland

1. Goed werk voor jong en oud

De crisis is voor veel Gelderlanders nog niet voorbij. Te veel mensen staan langs de kant. Met name jongeren, ouderen en mensen met een beperking. De PvdA heeft zich in de afgelopen periode sterk gemaakt voor werk, werk en nog eens werk. We hebben met succes gepleit voor het invoeren van 'Social Return on Investment' (sociaal aanbesteden). Dit betekent dat standaard vijf procent van een provinciale aanneemsom wordt ingezet voor werknemers met een afstand tot de arbeidsmarkt. Hiermee bestrijden we ook de jeugdwerkloosheid.

Mede dankzij de PvdA besloot de provincie in 2013 tot een investeringsimpuls van € 250 miljoen om de crisis te bestrijden. Dat leverde en levert werkgelegenheid op, vooral in de bouw. Ook via de zogenoemde stads- en regiocontracten investeert de provincie mee in allerlei projecten die werkgelegenheid opleveren. De PvdA wil dat de provinciale bijdrage aan deze projecten variabel wordt, tussen 25 en 75%.

Ook in de komende beleidsperiode moet de provincie aanjager zijn van werkgelegenheid in Gelderland. Samen met ondernemers, onderwijsinstellingen en gemeenten moet de provincie zich blijven inzetten voor innovatie, ontwikkeling van de sterke punten van de regio's en duurzame werkgelegenheid, met name voor mensen die nu moeite hebben een plek te vinden op de arbeidsmarkt.

- De PvdA wil door met *Social Return* (sociaal aanbesteden). Het is een effectief instrument in de bestrijding van langdurige werkloosheid. De PvdA wil dat Gelderland in 2020 de meest sociaal ondernemende provincie is. Een op te zetten "Expertisecentrum Sociaal Ondernemen" moet de aanwezige kennis en ervaring bundelen en uitdragen.
- Bij de gemeenteraadsverkiezingen is door veel PvdA-lijsttrekkers het 'Pact van de Arbeid' ondertekend. De PvdA neemt dit pact op provinciaal niveau over om samen met de gemeenten effectieve methoden te ontwikkelen om de circa 80.000 werkzoekenden in de provincie aan het werk te helpen
- De PvdA heeft de zogenoemde 'Ik-Start-Smart'-projecten mede mogelijk gemaakt. Hiermee krijgen startende en innovatieve ondernemers ondersteuning om hun kansen te vergroten en daarmee de economische activiteit en werkgelegenheid in Gelderland te vergroten.
- Gelderland kent een aantal economische topsectoren: agri & food, energie, logistiek, life sciences & health en de maakindustrie. De PvdA wil door met investeren in deze belangrijke bronnen van werkgelegenheid.
- De PvdA maakt werk van de ambachtseconomie. Provincie, onderwijs en bedrijfsleven moeten overleggen om jong en oud bij elkaar te brengen en zodoende vakkennis te behouden en jongeren een goede start te geven. Er moeten meer stage- en leerwerkplekken worden gecreëerd.

2. Goed wonen in de stad en op het platteland

Iedereen heeft recht op een goede en passende woning in een veilige woonomgeving. De PvdA bekijkt de woningbouwplannen in onze provincie tegen de achtergrond van economische en demografische ontwikkelingen. Dat wil zeggen: rekening houden met bevolkingskrimp in plattelandsgebieden, inspelen op de groei van het aantal een- en tweepersoons huishoudens (vooral in de steden) en op de vergrijzing.

Gemeenten moeten met elkaar én met inwoners overleggen over nieuw te bouwen woningen, om te voorkomen dat we in de nabije toekomst te maken krijgen met leegstand. Aanpassing van bestaande

gebouwen – zowel huizen als leegstaande scholen, kantoren en bedrijfspand - om ze geschikt te maken voor levensbestendig wonen heeft voorrang op nieuwbouw. Senioren die terug willen van de stad naar het platteland moeten passende woonruimte kunnen vinden. Initiatieven van mensen om zelf invulling te geven aan nieuwe en veranderende woonwensen ondersteunen we, obstakels pakken we aan.

- De provincie Gelderland heeft de afgelopen jaren, op initiatief van de PvdA, via het Impulsplan Wonen 37 miljoen euro geïnvesteerd in ruim 80 woningbouwprojecten. Bijvoorbeeld ombouw van scholen of kantoren tot senioren- of starterswoningen, renovatie en isolatie van woningen, herinrichting openbare ruimte. Hier willen we mee doorgaan. Vooral ook omdat het werkgelegenheid in de bouw en leerling-werkplaatsen oplevert.
- Verzorgingshuizen lopen leeg. Tegelijkertijd willen veel ouderen er eigenlijk graag blijven wonen. Ook zonder indicatie. Goed wonen, samen met leeftijdsgenoten en een beetje ondersteuning. De PvdA wil kijken of de provincie initiatieven van bewoners kan ondersteunen.
- De PvdA is voorstander van steun aan Gelderse gemeenten die financieel klem zitten en daardoor minder voor hun inwoners kunnen doen. Gemeentelijke lasten moeten betaalbaar blijven voor huurders en kopers.
- Dankzij een initiatief van de PvdA worden in de Apeldoornse Vogelbuurt de hoogspanningskabels ondergronds gebracht, met financiële steun van de provincie. Hierdoor kan eindelijk de hoognodige renovatie van de sociale huurwoningen beginnen. De PvdA werkt samen met inwoners aan de kwaliteit van de woonomgeving.

3. Welzijn en leefbaarheid in vitale dorpen en steden

Sinds 1 januari 2015 is de jeugdzorg door de provincie overgedragen aan gemeenten. Ook een groot deel van de zorg, de bijstand en beschermd werk zijn gedecentraliseerd. Dat vraagt veel van gemeenten. De PvdA vindt dat de provincie de gemeenten, instellingen en inwoners moet bijstaan bij deze enorm ingrijpende veranderingen. Niet door taken over te nemen, maar wel door met kleine investeringen experimenten en vernieuwing te stimuleren, goede voorbeelden uit te dragen en daarmee de zorg beter te maken. Immers, als de overheid meer eigen verantwoordelijkheid van mensen verwacht en er minder geld is voor beleid, is het een uitdaging om dingen anders te doen, niet minder. Voor de PvdA staat daarbij het perspectief van mensen zelf centraal. Zij moeten meer invloed krijgen op de zorg en sociale voorzieningen. De zorg is van mensen en niet van bestuurders.

Ook de demografische krimp kan ingrijpende gevolgen hebben voor het welzijn van burgers. Het draagvlak voor voorzieningen wordt kleiner. De PvdA heeft zich de afgelopen periode sterk gemaakt voor leefbaarheid en vitaliteit in dorpen en wijken. We hebben initiatieven van onderop gesteund met subsidie voor experimenten van verenigingen en bewoners in krimpgebieden. Daar willen we mee doorgaan. Alle 'Gelderse Streken' moeten duurzaam en leefbaar blijven, met volop ruimte voor initiatieven en inbreng van inwoners, ondernemers en maatschappelijk middenveld. De provincie heeft daarbij een stimulerende rol en kan zorgen voor regionale afstemming, slimme combinaties en goed gebruik van de participatiewet. Ook de NUON-gelden kunnen worden ingezet voor de duurzame ontwikkeling van de leefbaarheid in platteland en stad. Uitgangspunt blijft steeds betrokkenheid van bewoners en draagvlak van onderop.

Als het gaat om welzijn en leefbaarheid, houdt de PvdA onverminderd aandacht voor mensen die zichzelf minder goed staande kunnen houden, door een beperking of een achterstand. Zij verdienen extra steun van de overheid om dezelfde kansen te krijgen.

- De decentralisatie van de jeugdzorg per 1 januari 2015 is een complexe operatie. De PvdA wil een helpdesk bij de provincie die tot ten minste twee jaar na de overdracht gemeenten op hun verzoek kan ondersteunen bij de transitie van de zorg.
- De provincie stelt maatschappelijke organisaties en gemeenten in staat te experimenteren met projecten waar inwoners aan kunnen meedoen om verantwoordelijkheid te nemen voor zichzelf en hun omgeving. Een 'sociaal innovatiefonds' biedt gemeenten financiële ruimte om initiatieven te steunen die het zorgaanbod effectiever en toegankelijker maken. Dit fonds werkt laagdrempelig, snel en zonder bureaucratische rompslomp.
- De provincie Gelderland subsidieert de opleiding van sportleiders tot maatschappelijk sportcoach. Een mooi voorbeeld van het combineren van sport met gezond gedrag en participatie. Sport brengt mensen bij elkaar. Dat geldt voor de wijk, het dorp en de stad. Daarom wil de PvdA werk maken van sport, voeding, gezondheid en vooral meedoen.
- Dorpsbelangenverenigingen zijn vaak met hart en ziel bezig om met vrijwilligers hun dorp toekomstbestendig te maken. Een leefbaar centrum met goede voorzieningen is essentieel. De PvdA blijft leefbaarheidsinitiatieven stimuleren, onder andere door de inzet van stads- en regiocontracten. Van de beschikbare middelen voor deze contracten moet tenminste 25% worden besteed aan sociale projecten
- De PvdA ondersteunt initiatieven en projecten die kinderen op jonge leeftijd behoeden voor taal- en kennisachterstanden, bijvoorbeeld de zogeheten 'weekendscholen' in de aandachtswijken van de grotere steden.

4. Energie voor een schone en duurzame toekomst

De PvdA kiest onomwonden voor minder fossiele energie en meer duurzame energie. Ook toekomstige generaties hebben recht op een gezond klimaat, een rijke natuur en voldoende energiebronnen. Energiebesparing stimuleren we door woningisolatie financieel te steunen - zowel huurwoningen als koopwoningen. Wij investeren in (onderzoek naar) duurzame energie en daar betrekken we de inwoners bij. Lokale initiatieven ondersteunen we.

- De PvdA blijft zich verzetten tegen het winnen van schaliegas in onze provincie. We zetten ons in voor de transitie naar schone en duurzame bronnen van energie, zoals wind- en zonne-energie.
- De PvdA ondersteunt lokale initiatieven van en voor inwoners, zoals de plaatsing van 400 zonnepanelen op het dak van het gemeentehuis van Voorst en gasproductie vanuit de waterzuivering van de papierindustrie in Eerbeek.
- De provincie Gelderland, als grootaandeelhouder van de netwerkmaatschappij Liander, stimuleert Liander tot het versneld aanleggen van een 'slim' energienet dat de opwekking van duurzame energie maximaal faciliteert.
- De PvdA zet zich in voor onderzoek naar de kansen voor aquacultuur in onze waterrijke provincie.
- Energiebesparing is een belangrijke stap op weg naar duurzaamheid. Maatregelen om energiebesparing te stimuleren kunnen wat de PvdA betreft op steun van de provincie rekenen.

5. Ruimtelijke ontwikkeling: wat mag waar?

De provincie beslist over de ruimtelijke indeling van Gelderland. Waar mogen woonhuizen komen, waar bedrijventerreinen? Waar komen de wegen, fietspaden, recreatieterreinen, natuurgebieden, windmolens? Alles hangt met elkaar samen.

De PvdA staat voor het bewaren van de ruimtelijke kwaliteit van het Gelders landschap. Voor een goed evenwicht tussen wonen, werken en natuur. Voor een gezonde en veilige leefomgeving voor alle inwoners. We geven ruimte waar het kan, we beschermen waar het moet.

- In 2014 is de Omgevingsvisie door de provincie vastgesteld, waarin de hoofdlijnen van de ruimtelijke indeling van Gelderland staan. In nauwe samenwerking met gemeenten, burgers en bedrijven wil de PvdA deze hoofdlijnen de komende periode verder invullen in een 'Omgevingsagenda'.
- De provincie moet de regie nemen op het gebied van de ruimtelijke ontwikkelingen, maar altijd in nauw overleg met de regio's, op basis van een gezamenlijk belang. Samen creatieve oplossingen bedenken. Als de balans tussen gemeenten onderling, of tussen verschillende belangen (natuur, veiligheid, bereikbaarheid) wordt verstoord, kan de provincie ingrijpen, bijvoorbeeld met een inpassingsplan.
- De PvdA is tegen outlets en grote winkelketens langs snelwegen en in kale weilanden. Er is al te veel leegstand en dit zal ten koste gaan van binnensteden en lokale ondernemers. Zo blijft de PvdA zich verzetten tegen de komst van een outletcentrum bij Zevenaar. Wat de PvdA betreft een goed voorbeeld van provinciaal ingrijpen op te grote lokale ambities.
- Leegstand van winkels, kantoren en agrarische gebouwen in het buitengebied kan leiden tot verloedering. De PvdA wil de ruimtelijke kwaliteit van Gelderland bewaken door met inwoners, ondernemers en gemeenten te kijken naar mogelijkheden voor transformatie.

6. Mobiliteit en bereikbaarheid in heel Gelderland

Mobiliteit: een thema waar de provincie aan het stuur zit! Gelderland, in oppervlakte de grootste provincie van Nederland, gaat het anders doen. Geen grote lege bussen van hier naar ginder, maar volle busjes van deur naar deur. Een goede zaak. Maar het openbaar vervoer moet wel betaalbaar, duurzaam en bereikbaar zijn. En passen bij de wensen van de inwoners. Toegankelijk voor mensen met een beperking, betaalbaar voor mensen met een kleine portemonnee. De PvdA wil ook aandacht voor de mensen die in het openbaar vervoer werken.

Nieuwe mobiliteitsinitiatieven gaan we verder uitwerken, in nauwe samenwerking met lokale groepen. Met oog voor de (elektrische) fiets, de deelauto en de voetganger. En natuurlijk met aandacht voor duurzaamheid.

Mobiliteit is ook economie. Transport en logistiek zijn onlosmakelijk verbonden met werk, ook op de lange termijn. Efficiënte verbindingen tussen stad en platteland zijn essentieel voor het woon-werkverkeer. Maar hoe onmisbaar en noodzakelijk ook voor bereikbaarheid en economie, de PvdA is ook zich bewust van de nadelen van mobiliteit. Verkeerslawaai en fijnstof bedreigen de gezondheid van bewoners. De provincie moet zich inspannen om deze gevaren te verminderen. Daarnaast onderzoekt de PvdA extra maatregelen die de overlast van het toenemend (goederen) railvervoer tegengaan.

- Gelderland werkt hard aan de aanleg van een provinciebreed fietspadennetwerk. De eerste aanzet hiertoe is de afgelopen jaren geleverd door de PvdA. We wisten hiervoor een miljoenenbudget beschikbaar te krijgen. Onze doelen: veiliger fietsroutes voor scholieren, een stimulans voor woon-werkverkeer op de fiets én meer mogelijkheden voor fietstoerisme. De PvdA blijft hierop inzetten.
- De PvdA wil energiebesparing en een hoger energierendement bij de verlichting van provinciale wegen. Ook de veiligheid van de wegen kan verbeterd worden, bijvoorbeeld met doorgetrokken strepen, goede afrastering tegen overstekend wild en brede fietsstroken.
- Tussen Wijchen en Nijmegen rijden sinds december 2014 elk uur vier treinen. Helaas is er nog geen kwartiersdienst met Brabant mogelijk, omdat de spoorbrug bij Niftrik enkelspoor is. De PvdA Gelderland wil zich sterk maken voor een spoorverbreding bij deze brug. Bij de verdere ontwikkeling van de Rijnbrug bij Rhenen - belangrijk voor de Foodvalley - kan ook de spoorbrug Rhenen-Kesteren worden betrokken.
- Mobiliteit eindigt niet bij onze provinciegrenzen. De PvdA zet zich in voor de totstandkoming van een directe busverbinding tussen Doetinchem en Nijmegen over Duits grondgebied (Emmerich/Kleve), in samenwerking met NordRhein-Westfalen en met gebruikmaking van Europese fondsen.
- Voor een betere bereikbaarheid van de Achterhoek moet er dubbelspoor komen tussen Arnhem en Winterswijk. De A15 wordt verlengd en verbreed. Wat de PvdA betreft zou het Rijk meer moeten bijdragen, waardoor tolheffing overbodig wordt.
- Leefbaarheid is een belangrijk aandachtspunt bij de inrichting van mobiliteit. Rond Voorst wordt een rondweg aangelegd en er moet een oplossing komen voor de N786. De provincie moet bijdragen aan de oplossing van leefbaarheidsproblemen in spoordorp Tricht (geluidsoverlast, trillingen). Ook bij de ontsluiting van Nijkerk en Hoevelaken is expliciet aandacht nodig voor de leefbaarheid.

7. Natuur, landbouw, landschap en water

Gelderland is een groene provincie, waar natuur en landschap van groot belang zijn voor inwoners en toeristen. Meer dan twee miljoen toeristen kiezen jaarlijks voor Gelderland. De PvdA wil daarom investeren in de recreatieve infrastructuur door de aanleg van nieuwe wandel en –fietspaden. Inrichting en beheer van natuur en landschap zijn sinds 2012 een kerntaak van de provincie. De PvdA wil het vastgestelde beleid voor het beheer van bestaande natuur en het ontwikkelen van nieuwe natuur continueren. Bij natuur en landschap zijn veel Gelderse organisaties, zoals het Gelders Landschap, de Gelderse Natuur- en Milieufederatie en het IVN betrokken. Zij leveren samen met veel vrijwilligers sinds jaar en dag een belangrijke bijdrage aan onderhoud en ontwikkeling van de natuur en natuureducatie. De PvdA wil deze organisaties financieel blijven ondersteunen. De PvdA wil dat agrarische bedrijven de ruimte krijgen om zich verder te ontwikkelen, in samenhang en goed overleg met hun omgeving, rekening houdend met omwonenden, landschap, natuur en milieu.

Water speelt een belangrijke rol in ons leven. Voor onze gezondheid, maar ook voor economische activiteiten, zoals landbouw en recreatie. Verder is vooral in Gelderland, met zijn grote rivieren, waterveiligheid uiterst belangrijk. De PvdA wil dat alle inwoners nu én in de toekomst verzekerd zijn van ‘droge voeten’. Goed omgaan met water kan Nederland in de toekomst economische, maar ook natuur- en cultuurwinst opleveren. Daar wil de PvdA werk van maken. Dit staat uitgebreid

geformuleerd in ons Watermanifest.

(<http://www.pvda.nl/partij/bibliotheek/publicaties/watermanifest+op+peil+brenge>).

- De PvdA wil dat de provincie samen met haar partners (gemeenten, waterschappen) investeert in de versterking van de recreatieve infrastructuur, in combinatie met natuur- en landschapsontwikkeling. Natuur, landschap en recreatie zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Daarom wil de PvdA dat het plan 'Park Lingezegen' tussen Arnhem en Nijmegen volledig wordt uitgevoerd. Een goed voorbeeld is de ook aanleg van natuurvriendelijke oevers en een fietspad langs De Nieuwe Wetering van Nijmegen naar Appeltern.
- Het Gelders Natuurnetwerk moet worden gerealiseerd. Dat betekent dat er nog 5.300 hectare nieuwe natuur moet worden ontwikkeld. De afspraken zijn gemaakt en er wordt aan de uitvoering gewerkt. Dit moet voortvarend doorgaan.
- In het landbouwbeleid streeft de PvdA naar duurzaamheid en dierenwelzijn en het dichterbij elkaar brengen van de gangbare en biologische landbouw (kruisbestuiving). Agrarische bedrijven die met het oog op voortbestaan nevenactiviteiten (landschapswinkel, zorgboerderij, camping) willen ontwikkelen, moeten een kans krijgen. Biologische landbouw moet worden gestimuleerd. De harde grens tussen natuur en landbouw mag vervagen. Natuurgronden kunnen ook worden beheerd door biologische boeren.
- Rivieren en rivierlandschap bieden grote ruimtelijke kansen. Het bovengronds halen van beken en sprengen is een wens vanuit ecologisch perspectief maar ook voor de waterafvoer tijdens piekmomenten. Het Beken- en Sprengenprogramma op de Veluwe en in de Achterhoek is succesvol afgerond in deze periode. Het bevaarbaar maken van het Apeldoorns Kanaal blijft een wens voor de lange termijn.
- Om ook in de toekomst voldoende veiligheid te bieden aan Gelderse inwoners bij hoogwater wordt aan de grote rivieren meer ruimte geboden. Gelijktijdig wordt geïnvesteerd in natuur en landschap, economie en recreatie. Het provinciale programma Waalweelde bestaat uit verschillende projecten. Het meest aansprekende project is Veur-Lent, waarbij een riviereiland wordt ontwikkeld tegenover de stad Nijmegen. De PvdA wil hoogwaterveiligheid waar mogelijk combineren met ruimtelijke oplossingen.
- In het kader van het Deltaprogramma hoogwaterveiligheid wordt er de komende jaren veel geïnvesteerd in met name het rivierengebied. Waterveiligheid is van het hoogste belang om ook in de toekomst droge voeten te houden. Daarom ondersteunt de PvdA de Gelderse plannen in het Deltaprogramma.

8. Cultuur, voor de kwaliteit van de samenleving

Voor de kwaliteit van de samenleving vindt de PvdA cultuur van groot belang. Cultuur levert een onmisbare bijdrage aan hoogwaardige vrijetijdsbesteding. Cultuur bevordert de ontwikkeling van creativiteit en talenten. Cultuur verbindt mensen met elkaar.

Gelderland heeft veel mooie musea en een groot aantal organisaties die culturele activiteiten verzorgen en actieve cultuurbeoefening mogelijk maken. De instandhouding van de culturele infrastructuur behoort tot de kerntaken van de provincie. Een goede spreiding van culturele activiteiten in de provincie is belangrijk.

De PvdA wil een royaal cultuurbeleid in Gelderland. De provincie moet naast begeleiding van de culturele instellingen ook financiële steun verlenen. Als we een gevarieerd aanbod aan actieve

cultuurbeoefening, musea, theater, muziek en films in stand willen houden, zijn bijdragen van de provincie noodzakelijk.

De PvdA vindt dat culturele instellingen waar mogelijk eigen inkomsten moeten genereren. Maar deelname aan culturele activiteiten moet betaalbaar blijven voor iedereen. Gerenommeerde musea en instellingen die een belangrijke bijdrage leveren aan de culturele infrastructuur in Gelderland mogen niet omvallen door gebrek aan middelen. Speciale aandacht is nodig voor de bijzondere positie van gezelschappen die een (boven)provinciale betekenis hebben en instellingen die zich bewegen op het terrein van talentontwikkeling.

De PvdA maakt zich sterk voor het behoud van het Gelders Erfgoed. Enerzijds door als provincie financieel bij te dragen aan restauraties en anderzijds door overheden, instellingen en ondernemers te adviseren. De provincie draagt bij aan de professionalisering en vakkennis en stimuleert ondernemerschap en zelfredzaamheid.

- De PvdA pleit ervoor om het huidige provinciale cultuurbeleid te evalueren en waar nodig aan te passen. Bij de evaluatie moet ook het systeem van het uitschrijven van tenders kritisch worden bekeken.
- De PvdA staat voor de instandhouding van de Gelderse culturele infrastructuur. Wij zijn zuinig op instellingen die een (boven)provinciale betekenis op het gebied van culturele kwaliteit, maatschappelijke ontwikkeling en publieksbereik.
- De PvdA stimuleert mogelijkheden tot talentontwikkeling, vernieuwing en experiment, zodat de cultuur in Gelderland op hoog niveau kan blijven en aansluit bij culturele en maatschappelijke ontwikkelingen.
- De PvdA heeft ervoor gepleit om een provinciaal Jeugdcultuurfonds in het leven te roepen. Alle kinderen moeten in aanraking kunnen komen met cultuur. Dit beleid willen we continueren.

9. Samenwerking en financiën

De financiële positie van de provincie Gelderland mag gerust riant worden genoemd. De PvdA pleit voor extra investeringen in de Gelderse samenleving vanuit de NUON-gelden. De afgelopen jaren is er al volop geïnvesteerd, maar het is nog niet genoeg. De werkloosheid is nog steeds groot. Wij willen NUON-gelden inzetten voor projecten die een breed draagvlak hebben en onderscheidend zijn. Het doel is scheppen van werkgelegenheid en het bijdragen aan de kwaliteit van wonen en werken in Gelderland. Maatschappelijk ondernemen, social return, maar ook investeren in een duurzame, schone en veilige omgeving zijn daarbij voor ons het uitgangspunt. Dat kan vanuit een speciaal investeringsfonds, waarbij pragmatisme leidraad kan zijn. Regelgeving en verantwoording zijn belangrijk, maar vertrouwen is het gezamenlijk vertrekpunt.

De provincie Gelderland werkt sinds jaar en dag samen met de regio's Food Valley, Noord Veluwe, Stedendriehoek, Achterhoek, Rivierenland en de Stadsregio Arnhem Nijmegen. De PvdA vindt die samenwerking belangrijk en gaat voor sterke regio's waarbinnen gemeenten krachtig met elkaar samenwerken. Dit wordt gerealiseerd door middel van de stads- en regiocontracten. De provinciale financiële bijdragen leiden tot investeringen door gemeenten en regio's en leveren daardoor meer op dan alleen de investering zelf. De PvdA wil zeker doorgaan met deze vorm van samenwerking.

Samenwerking houdt, wat de PvdA betreft, niet op bij de provinciegrenzen. In het Landsdeel Oost werken we slagvaardig samen met Overijssel en ook met Brabant, Limburg en Utrecht zitten we regelmatig aan tafel, bijvoorbeeld over het openbaar vervoer of waterveiligheid. Daarnaast

manifesteert Gelderland zich als een serieuze partij binnen Europa, vooral in samenwerking met NordRein Westfalen. Alles in het belang van de inwoners en ondernemers van Gelderland.

In de periode 2014-2020 beheert Nederland voor de uitvoering van het Europees cohesiebeleid vijf operationele programma's. Er is veel geld beschikbaar voor goede plannen. De PvdA wil dat de provincie Gelderland zich actief inzet om provinciebrede plannen met Europees geld te financieren.

- Bestuurders van instellingen die door de provincie worden gesubsidieerd mogen niet meer verdienen dan de WNT-norm (Wet Normering Topinkomens).
- De PvdA heeft investeringen in belangrijke, grote projecten in de provincie (Sleutelprojecten) mede mogelijk gemaakt. Bijvoorbeeld de Kanaalzone in Apeldoorn of de Mars in Zutphen. Ook provinciale investeringen via stads- en regiocontracten in sociale, fysieke en digitale infrastructuur zijn onmisbaar. Hier gaan we zeker mee door.
- De vereiste cofinanciering van projecten in de stads- en regiocontracten moet flexibeler worden. Wij denken aan een bandbreedte tussen 25 en 75 procent.
- Om werkgelegenheid te stimuleren wil de PvdA een fonds instellen dat gericht is op bestrijding van de werkloosheid. Investeringen in de maakindustrie, innovatie, logistiek en energietransitie leveren werkgelegenheid op en zijn goed voor een duurzaam Gelderland.
- De PvdA is een voorstander van het optimaliseren van de samenwerking met de aangrenzende provincies en met NordRhein Westfalen, Hessen en Baden-Württemberg. Gelderland kan een aantrekkelijk gebied zijn voor Duitse bedrijven.

10. De provincie als partner

Het tempo waarin onze samenleving zich ontwikkelt ligt al weer hoger dan vier jaar geleden. Ontwikkelingen op het gebied van informatie- en databeheer, de transformatie van zorg, werk en inkomen, maar ook innovaties in uiteenlopende gebieden als de maakindustrie, voedselproductie, commerciële dienstverlening of mobiliteit, stellen overheden voor nieuwe uitdagingen. Dat geldt ook voor de provincie Gelderland.

De PvdA verwacht veel van de daadkrachtige en sociale overheid. Maar we zien ook dat de rol van de overheid verandert. Samenwerken komt in de plaats van het 'opgeheven vingertje'. De overheid is veel meer onderdeel van het proces geworden. Enerzijds verwacht de burger nog steeds een proactieve houding, een provincie die de regie neemt. Maar de samenleving eist ook afstand en vertrouwen. Ruimte om te ondernemen, om eigen initiatieven tot ontwikkeling te brengen.

De samenleving vraagt om een andere bestuurscultuur. Ruimte geven en afstand nemen zonder de democratische legitimering los te laten. Transparantie en openheid, zonder in te boeten op zorgvuldigheid en privacybescherming. De PvdA wil zich inzetten voor een provincie die er als overheid toe doet en staat voor haar inwoners. Meer als partner dan als 'baas'. Autoriteit op basis van inhoud. Dat vraagt het nodige van bestuur en organisatie, vooral op het gebied van houding en cultuur. Anders gesteld: we willen van provinciale diensten naar provinciale dienstverlening.

En dat laatste geldt ook voor de Statenleden van de Partij van de Arbeid: inwoners van Gelderland kunnen op ons rekenen. Wij maken helder waar de PvdA voor staat en we willen ons verantwoorden voor de keuzes die we maken. Ons doel moge duidelijk zijn: **een sociaal, sterk en duurzaam Gelderland**, voor iedereen die in onze mooie provincie woont, werkt of hier als toerist komt.